

Kleine monumenten (32)

Skelet eiken balken schraagt de oude Twentse boerenhoeve

Leo Nijkamp

De oude boerenhoeve, fraai harmoniërend met het Twentse landschap, wordt geschraagd door een skelet van eiken balken, *het veerkaante weark*. Van oorsprong was het een Saksisch *lös hoes*, gefundeerd op veldkeien of Bentheimer steen. Mens en dier leefden er in één lange, vierkante ruimte met lemen vloer. Zo'n huis, het *lös hoes* Groot Bavel, is nog te bezichtigen in de tuin van het Rijksmuseum Twente.

De grootte is bepaald door het aantal achter elkaar geplaatste gebinten. Zij dragen de oogstzolder met het spitse pannendak (vroeger van stro of riet), naar beneden wijd uitlopend over lage muren. Voor en achter heeft het huis een houten topgevel. De muurvakken, aanvankelijk van leem, bestaan nu uit baksteen.

De karakteristieke boerderij was altijd met de grote *niendeur*, de bedrijfsingang, naar de weg gekeerd. Hier werd de oogst naar binnen gereden. Daarachter begon de werkvloer van de deel, met aan weerskanten de open stallen voor het vee, en de weefkamer. In de voorste ruimte, met veldkeitjes, werd gewoond. Aan weerszijden bevonden zich hier de bedsteden met houten schuifdeurtjes. De boer kon er zijn hele huis overzien. Op winteravonden zaten jong en oud er om het open vuur en werden de oude verhalen verteld.

Idyllisch was het leven op het platteland toen niet te noemen. De huizen waren vaak overbevolkt en er heersten armoe en ziekte. De verzorging van bedlegerigen en gebrekkigen was slecht. Bij het naderen van de negentiende eeuw kwam daarin verbetering. Het woongedeelte en de bedrijfsruimte werden toen door een wand van elkaar gescheiden. Aan weerszijden van een fraai betegelde keuken kwamen slaapkamers. Daar had de boerin het voor het zeggen. Uit die tijd dateert ook de uitgebouwde *endkamer* aan de voorkant, waar de bejaarde boer en boerin zich konden terug trekken.

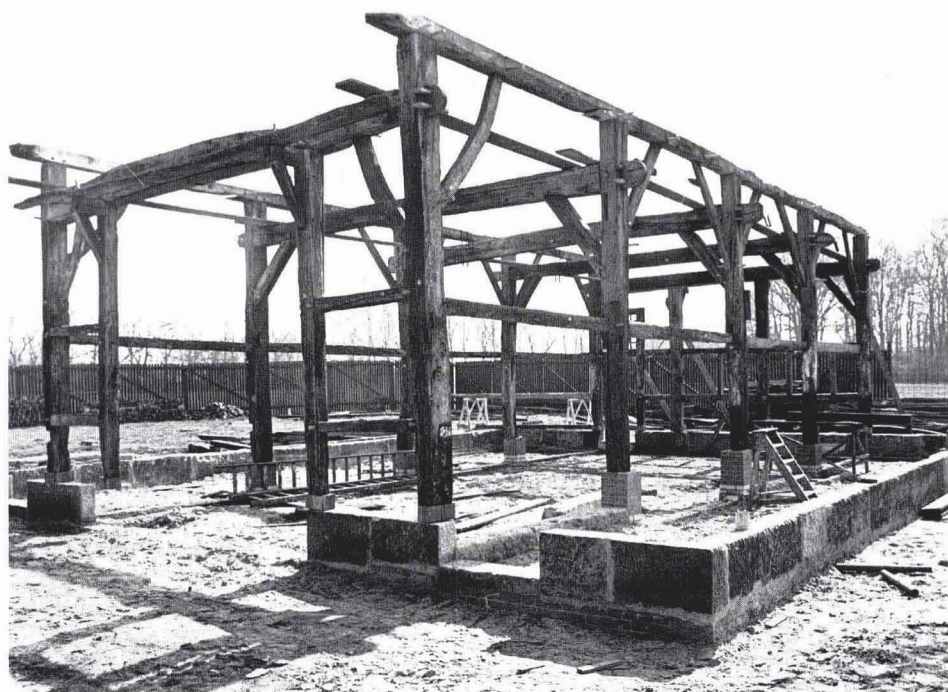

Foto: Leo Nijkamp